

**Armastus kui teema ja mõiste
eesti jm vanasõnades
ja mõnes muus folklooris**

**Arvo Krikmann
Eesti Kirjandusmuuseum**

Vana-kreeka (eri allikad annavad eri tähendusi)

agape (ἀγάπη) – armastuse üldtermin või "puhas" või "hingeline" armastus; või ka ennastohverdav, "tingimusteta" armastus; või ka Jumala armastus inimese vastu.

eros (ἔρως) – kirglik armastus, mis kätkeb sensuaalset iha, või stiihiline, vaimustatud kiindumus, või lihalik kehaline armastus, esmajoones mõne inimolendi vastu. Platoni järgi muutub eros sisevaatluse (kontemplatsiooni) kaudu tunnustuseks ilule selles inimolendis või ilule kui sellisele üldiselt. Seega aitab eros kaasa ka spirituaalse tõe mõistmisele.

filia (φιλία) – pms Aristotelese poolt arendatud mõiste: teadlikul valikul põhinev rahulik, kiretu või kõlbeline või "intellektuaalne" armastus, eelkõige lojaalsus sõprade, perekonna, kogukonna, ühiskonna vastu, mis eeldab filia-suhtes olijate tutvust ja võrdsust ja toob neile praktilist tulu.

storge (στοργή) – loomulik kiindumus ~ afektsioon ~ õrnus, nt vanemate armastus oma järeltulijate vastu.

ksenia (ξενία) – külalislahkus, ritualiseeritud sõprus peremehe ja külalise (sh e seni võõra külalise) vahel; külaliselt ei oodatud toidu ja öömaja eest materiaalselt tasu, vaid üksnes tänulikkust.

**Armastuse liigid tuntud psühhoanalüütiku
Erich Frommi teoorias:**

romantiline armastus

vanemlik armastus (ema- ja isaarmastus)

laste armastus vanemate vastu

vennalik armastus

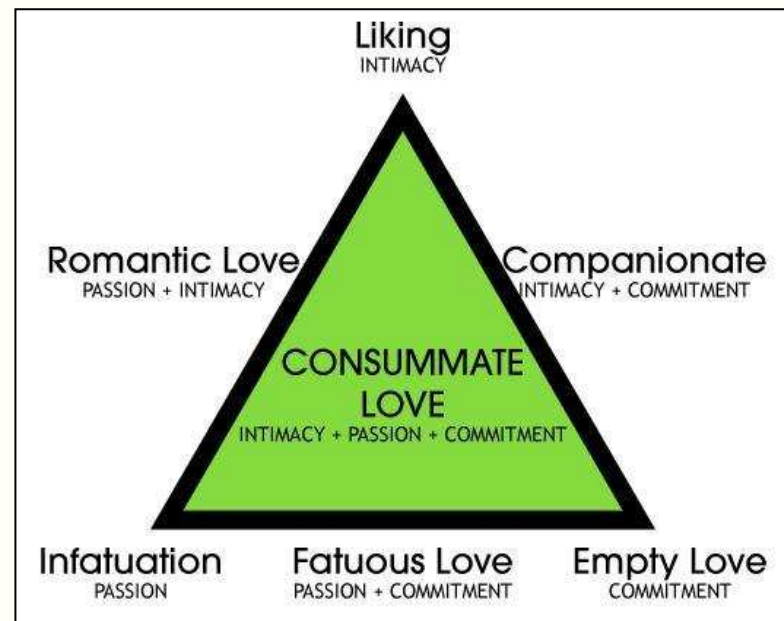
erootiline armastus

enesearmastus

armastus Jumala vastu

Robert Sternbergi "armastuse kolmnurk"

	intimacy	passion	commitment
Liking or friendship	x		
Infatuation		x	
Empty love			x
Romantic love	x	x	
Companionate love	x		x
Fatuous love		x	x
Consummate love	x	x	x

Armastuse mõiste keelelisel realiseerimisel mingi ebamäärase "keskmise kaasaegse" teadvuses puutume otsekohe kokku tavakeelele omaste **sünonüümia ja **polüseemia** ilmingutega**

– st samaseid või sarnaseid "meelesisusid" on võimalik väljendada erinevate keeleliste (leksikaalsete, süntaktiliste jne) vahendite abil ning üks sõna vm keeleüksus võib kontekstistest seikadest sõltuvalt väljendada erinevaid mõistesisusid.

(Siin ei mõelda homonüümiat, st juhte, kus kahe eri mõistesisu keelelised (akustilised või graafilised) väljundid langevad kokku juhuslike põhjuste tõttu.)

Eesti keele mõisteline sõnaraamat:

armastus, -e 5 s.

1. *sügav kiindumus.*

a. *kellesegi, eriti vastassoost isikusse.* Platooniline, meeleline, erootiline, seksuaalne armastus. Suur, sügav, puhas, tõeline, kirglik, ennastsalgav, hell, õrn, pime armastus. Õnnetu, keelatud armastus. Armastus esimesest silmapilgust, esimene armastus. Armastus tekib, tärkab, kustub. Mehe armastus naise vastu. Ema armastus laste vastu. Vennalik, emalik armastus. Perekonnas valitses üksmeel ja armastus. Vana professorit meenutati tänutunde ja armastusega. Armastus kõige elava vastu.

b. (*elutu objekti puhul ka nõrgenenult:*) *eriline huvi, meeldumus.* Armastus looduse, kodu ja töö, teatri, kunsti vastu.

2. *suguline läbikäimine, armatsemine.* Füüsiline, kehaline armastus. Ostetav, raha eest saadav armastus.

3. *kõnek. armastatu.* Tal on nüüd uus armastus, pikk blond poiss.

Nykysuomen sanakirja:

rakkaus (subst)

1. **syvä eroottinen kiintymys toiseen henkilöön.** | Aistillinen, henkinen, platoninen r. Ensi, palava, puhdas, onneton, toivoton r. R:den onni, tuska. R:den ilot, surut. R:den kipinä, liekki, tuli. R:den kahleet, paulat, siteet. R:den liitto, pantti. R. syttyy, sammuu, kuolee. Antautua rakkaudelle. Herättää, janota r:tta. Saavuttaa jkn r. Saada osakseen r:tta. Tunnustaa r:densa. Mennä r:desta naimisiin. Riutua, kuolla r:desta. Kärsiä r:tensa tähden. Vanha r. ei ruostu SL. Köyhyyttä ja r:tta on mahdoton salata SL. [- - -] – **Erik. sukupuoliyhtydestä, rakastelusta.** | Ruumiillinen r. Vapaa r. `rakkaus avioliiton ulkopuolella'. R:den papittaret `ilotytöt'. [- - -] – Lesbolainen r.

2. **muu syvä kiintymys jhk henkilöön t. asiaan.** | R. lapseen tai lasta kohtaan, vanhempiin, kansaan, synnyinmaahan. – *Yhd.* isän-, vanhempien-, veljen-, äidinr.; heimo-, ihmis-, naapuri-, sukur.; vastar.

3. *usk.* **Jumalan r. syntisiin, syntisiä kohtaan.** R:den apostoli, evankeliumi, lahja, oppi. Kristillinen r. Vaeltaa r:dessa. Jumala on r. [- - -] – *Yhd.* lähimmäisenr.

4. **erikoinen kiinnostus, harrastus, mieltymys jhk.** | R. työhön, tieteeseen, taiteeseen, musiikkiin, luontoon. R. rahaan on kaiken pahan alku ja juuri. – *Yhd.* lukkarinr.

Webster Online

Love (noun)

- 1. A strong positive emotion of regard and affection;** "his love for his work"; "children need a lot of love".
- 2. Any object of warm affection or devotion;** "the theater was her first love".
- 3. A beloved person;** used as terms of endearment.
- 4. A deep feeling of sexual desire and attraction;** "their love left them indifferent to their surroundings"; "she was his first love".
- 5. A score of zero in tennis or squash;** "it was 40 love".
- 6. Sexual activities** (often including sexual intercourse) between two people; "his lovemaking disgusted her"; "he hadn't had any love in months"; "he has a very complicated love life".
- 7. A feeling of strong attachment** induced by that which delights or commands admiration; preeminent kindness or devotion to another; affection; tenderness; as, the love of brothers and sisters.

8. Especially, devoted attachment to, or tender or passionate affection for, one of the opposite sex.

9. Courtship; – chiefly in the phrase to make love, i. e., to court, to woo, to solicit union in marriage.

10. Affection; kind feeling; friendship; strong liking or desire; fondness; good will; – opposed to hate; often with of and an object.

11. Due gratitude and reverence to God.

12. The object of affection; – often employed in endearing address.

13. Cupid, the god of love; sometimes, Venus.

14. A thin silk stuff.

15. A climbing species of Clematis (C. Vitalba) (ee *elulõng*).

16. Nothing; no points scored on one side; – used in counting score at tennis, etc

Толковый словарь Ефремовой

любовь (сущ. ж.)

1) а) Чувство глубокой привязанности, преданности кому-л., чему-л., основанное на общности интересов, идеалов, на готовности отдать свои силы общему делу или спасению, сохранению кого-л., чего-л.

б) Такое чувство, основанное на инстинкте.

2) а) Такое чувство, основанное на взаимной симпатии и половом влечении.

б) Отношения двух лиц, взаимно связанных таким чувством.

3) перен. разг. Тот, кто внушает такое чувство.

4) Склонность, расположение или влечение к чему-л.

**Pluss tohutu hulk sama- või lähitähenduslikke
sünonüüme.**

Näiteks:

Asta Õimu *Sünonüümisõnstik* (2007):

**ARMASTUS, arm, lemb luulek, lembus, lemme,
kiindumus, õrnad tunded (tundmused), armuleek,
armupalang, armutuli, armastustunne, armutunne,
kiindumustunne, armutuhin; *pime armastus:*
kanaarmastus, ahviarmastus**

Lisaks nende tüvede esinemused **fraseologismides** ja **vanasõnades**, mida nägime juba mõnede siin tsiteeritud leksikonide kirjetes

Näiteks:

eesti *armas*-adjektiivile on inglise keeles ka *love*-tüvelisi vasteid (*loved, lovely*), aga tavalisimad on *dear* ja *darling*;

vene keeles on *люб*-tüveline adjektiiv *любимый* vasteks ainult mõnede *armas*-sõna alltähendustele, põhiosa muid adjektiive on *мил*- ja *дорог*-tüvelised;

eesti *armas*-adjektiivi osaline sünonüüm on *kallis*, sh alltähendusega, mille antonüüm on *odav* – selle vene tavavasteks on seesama *дорогой*, inglise tavavasteteks aga *costly, expensive* jne, soome *kulukas* jne jne.

Muinasjuttudes on armastuse teema väga produktiivne.

Hans-Jörg Utheri juturegistri teemaindeks annab näiteks märksõnale *love viiteid* 55 jututüübist, märksõnale *lover* – 84 jututüübist (pms naljanditest, kus armukese / abielumehe ülekavaldamine on petmisnaljandite põhiteemasid).

Armastus on üks põhiteemasid ka nt **eesti uuemas, lõppriimilises rahvalaulus**. Nende laulude põhihäälendus on sentimentaalne ja neis on rohkesti saksa jm võõrlaene.

Sõna *armastus* esineb ühesainsas eesti **mõistatustekstis**: *Altpoolt lakud, pealtpoolt vajutad kinni, noor teeb rumalusest, keskealine armastusest, sõdur teeb vajaduse järgi* 'Kirjamark' (EM 58) ja ainult kahe mõistatuse erandliku **lahendusena**:

Tamm Tartu rajal, lepp linna uulitsal, juured kokku jooksevad, ladvad kokku langevad (EM 963), mille tavavastusteks on 'Pruut ja peigmees', 'Abielupaar' vmt, ja *Mullas ei mädane, tules ei pala, vees ei upu* (EM 2490), mille domineerivaks vastuseks on '(Inimese) nimi'

***Arm- ja kalli(s)-tüveliste sõnade partnereid
eesti regilaulu parallelismis
(Eesti rahvalaulude antoloogia põhjal)***

arm(as) ~ kallis + **ilu(s)** – 43

Nüüd **ilus** vilulla veerda,
armas hallalla konelda

Ilus oli isandal näha,
ilus oli emandal näha,
kallis oli karjapoistel näha

püiab kallile kalada,
ilusalle heeringida

Õitsel on **ilus** elada,
õitsel on kallis kasuda

Nüüd tuleb **ilus** heinaaeg,
kallis kaeralooma-aeg

Hoia oma **ilus** tütar,
kaitse oma kallis tütar

ilus istuda regeje,
armas saanije asuda,
kena on käia kõrvajani

arm- ja **kalli(s-)**-tüvelised sõnad parallelismis
omavahel – 39

võtsid haava **armastada**,
kasepuuda **kallistada**

ei minu **armas** haudujane,
ei minu **kallis** kasvataja

Märt toob **kallist** karjaõnne,
armast toob hanide õnne

sõeru, **armas**, anna piima,
sõeru, **kallis**, kasta kapp

Oh sidä **armast** Harju valda
ja sidä **kallist** Kambi valda

Kas oli sojas naine **armas**,
naine armas, kaasa **kallis**?

selle **kallile** kalale,
selle **arma** angerjale

arm + **kuld** ~ kallis + **kulla(kene)** ~ **kuldne** – 30

Kuu mina nuttin venna **kuldi**,
päivad pikad venna pärgi,
aestad pikad venna armu

Oh minu **kullesta** koduda,
armast isa aseta,
kallist kasupaigakesta

Üks oli **kulla** kuuskemetsa,
teine kallis kaskemetsa

kuuse **kulla**koorelise,
kase kallikarvalise

Kulla neiu, kallis neiu,
lase mind lahti, lahke neiu!

Kuule, poissi, **kullakene**,
käharpaega kallikene

küü **kulla** kuppukene,
nau kallis vennanaine

kallis ~ armas + hella(kene) – 18

**Eidekene hellakene,
atikene armukene**

**kui läks hella heinamaale,
kui läks kallis kaare peale**

**siiski hellad hermu alla
ja kallid kareda alla**

**Minu hella eidekene,
minu kallis kasvataja**

**Ootage, hellad vennad,
kannatage, kallid vennad,
andke aega, armsad vennad**

**eide hella piimavaeva,
taadi kalli lebavaeva**

**miska lööd siis helladani,
karisteled kallidani**

kallis + **hea** ~ **hüva** – 16

hukkan su **head** humalad,
raiskan sinu kallid kapsad

Oh seda **heada** Entu valda
ja seda kallist Kärsta valda

hea naene on upitanud,
kallis naene kasvatanud,
nägus naene annud nänne

Oli mul üks **hüva** koera,
kasus kallis karjakoera

hüva andi andemasta,
kallist ette kandemasta

Siis sind **hüväs** üteldesse,
siis sind kallis kaevettesse

hoia mu õde **hüvaste**,
kaitse mu õde kalli'ista

kallis ~ armas + **suuri** ~ **suurem** – 13

Tänu olgu **suurel** loojal,
au armejel jumalal

Sa pead suu **suuremaks**,
keele kulla kallimaks

Seie surgu **suuri** meesi,
kadugu see kallis meesi,

mõtliv kalli kaubalaeva,
mõtliv **suure** soolalaeva

Enne anna rinnast **suure** sõle,
kaalast kaku kalli helme

kallis ~ armas + **noor(ukene)** – 13

käsi on kallis, ei või katsu,
sõrmed **noored**, ei või näppi,
suu on armas, ei või anda

noore nooriku magada,
kalli kaasa uinutada

kätta kallist katsuvada,
sõrmi **noori** nokitavat

tere, neidu **noorukene**,
minu hella kallikene

Nurgad nutid, et olid **noori**,
pingid nutid, et olid peeni,
ahi nuttis, et olid armas,
karjaaida, et olid kallis

arm(as(tama)) + **meel(eline ~ -tama)** ~ kallis + **meeli** –
12

mees tahab naista **meelelista**,
kaasa kaela-armulista

Mis te mind, mehed, **meelitate**,
poisid albid, armastate!

ema armulla asutab,
ema suulla suisutab,
ema **meelil** meelitelleb

miis ta'ab **meeli** rõõvi'ida,
kaas ta'ab kallista hameta

Tuul tale viigu tervisida,
ajateivad armusida,
pilved pikkada igada,
taevas tarka **mielekesta!**

**Edasi veel näiteid parallelistlikest paaridest ilma
tekstinäideteta:**

kallis ~ armas + peeni(kene)	9
kallis ~ armas + paras ~ parem	9
armastama + pidama	9
kallis + õnnis ~ arm + õnn	8
kallis + valge	8
armas ~ kallis + pikk	8
kallistama ~ armastama + kasvatama	7
kallis + sula	7
kallis ~ armas + puhas	7
arm(as) ~ kallis + puna(ne)	7
kallis ~ armas + vae(va)ne	6
kallis + õige ~ arm + õigus	6
kallis + siidi ~ armu(ke) + siidi(ke)	6
kallis + mari ~ marjukene	6
armastama + maga(ta)ma	6
armas ~ kallis + hall ~ haljas	6

kallis + magus ~ armas + mage	5
armuke + tu(v)ike	5
armuke ~ kallike + linnuke	5
armas + hirm(ukene)	5
arm- ~ kallis + söö(t)ma ~ söök	5
kallis ~ armas + lai	4
kallis + uus	4
armuke + rõõmuke ~ armastaja + rõõmustaja	4
armuke + kaasake	4
armastama + naljatama ~ arm + nali	4
armastama ~ kallistama + lepitama	4
armas ~ kallis + oma	4
armas ~ kallis + kena	4
arm + veri	4
arm + tervised	4
arm- ~ kallis + ema ~ eideke	4

kallistama + mängitama	3
kallistama + hüpatama ~ hüpitama	3
kallis + ruuge	3
kallis + Riia	3
kallis + hani	3
kallis ~ armas + tütar	3
kallis ~ armas + mõnus	3
kallis ~ armas + kuulus	3
armuke + teinepool(eke)	3
armastama + püüdma	3
armastama + maiastama	3
armastama kaelastama	3
arm- + aine- ~ ainus	3
arm- ~ kallis + viha ~ vihkama	3

kallistama + tingelema	2
kallistama + ohkelema	2
kallis + õige	2
kallis + tühi	2
kallis + toome	2
kallis + roheline	2
kallis + püha	2
kallis + odav	2
kallis + nägus	2
kallis + mesi(ne)	2
kallis + libe	2
kallis + lahke	2
kallis + kõrge	2
kallis + hele	2

kallis + hauduja	2
kallis + halb	2
kallis + endine	2
kallike + õieke	2
armuandja + kuulaja	2
armastama + pesema ~ kallis + pesemata	2
armas + kaunis	2
armas ~ kallis + sooja	2
armas ~ kallis + hoolas	2
arma(as) + pärg	2
arm(uke) + peig ~ peiuke	2
arm + vari	2
arm + mure	2
arm- + abi-	2

Taolisi parallelistlikke paarikuid ringleb ka omaette **kõnekäändudena:**

ei **abi** ega **armu** (kusagilt) – u 10

hirmu ja **armu** andma ~ ei siin aita isa hirma ega ema arm ~ hirmu ei kardada, armu ei palu ~ hirmuasjad armuriigis – 12 või enam

elab **õhust** ja **armastusest** – 14 või enam

halle putru, **armas** kõttu (eL-line, kahevahel oleku kohta) – 15 või enam

Siin on põhjust teha kõrvalepõige vormivõtte juurde, mille nimi on **hendiadüoin** ning mis tähendab kas lihtsalt sünonüümide moodustatud sõnapaare ja pikemaid ridu, või siis paare, mille komponendid on omavahel metonüümilises suhtes.

Hendiadüoin on produktiivne vanemas (sh eestikeelses) kirikukirjanduses.

Toome näiteid *arm-komponendiga* taolistest paaridest ja ridadest **Georg Mülleri, Heinrich Stahli** jt **eesti 17. sajandi kirikukirjameeste** töödest:

armuline ja halastaja

abi n. arm(u) ~ abi + arm Hülff + Trost ~ Hülff + Gnade ~ Macht + Gnade

armas n. kaunis ~ armas + kaunis lieb + fein

armutu n. hale asi

hea n. armas

helde n. armuline

arm + heldus ~ armuline + helde Gnad + Gunst ~ barmhertzig + gnedig

arm + hea(tegemine) ~ armas ~ armuline + hea Gnade + Gut ~ Gnade + Wolthat ~ Huld + Wolthat

arm + vägi Gunst + Krafft ~ Gnade + Almacht

arm + rõõm Gnad + Trost ~ Hort + Trost ~ Frist + Trost

arm + õnn Gnade + Segen

arm(as(tama)) + au(s(tama)) lieben + ehren

arm + rahu Gnade + Friede ~ Liebe + Friede

arm + tõde Gnad + Warheit ~ Güt + Warheit

arm + usk Lieb + Glauben

Sõnaridade näiteid samadest allikatest:

kiitma + armastama + austama

armastama + tänama + austama

***armsasti + heldesti + ilusasti + kõrgesti + suuresti
+ ausasti***

surm + patt + kurat + põrguhaud + elu + arm

surm + patt + kurat + elu + arm

Taolisi paare ja ridu kohtab ka vanemas eesti luules, eriti rohkesti nt [Lydia Koidulal](#).

Värsse luuletusest "[Ema süda](#)":

*kus varjul truu(d)us, arm ja õnn;
au, kiitust, sõbrust tunda saad;
kui kõik sind põlgvad, vihkavad;
kui usk ja arm sust lahkuvad;
truu, kindla ema rinna naal.*

Paare ja ridu Koidula muudest luuletustest:

*usk, lootus, arm (jm. variandid);
arm ja õnn;
au, kiitus;
au ja õnn;
elu ja õnn;
õnn ja rahu;
õnn ja rõõm;
mure, vaev;
meel ja mõte;
tundma ja teadma;
liha ja veri;
suu ja süda.*

Nagu regilaulus ja kõnekäändudes, nii ka kirikukirjanduses on sünonüümsed sõnapaarid sageli seotud **alliteratsioon**i kaudu. Ka nende **saksakeelsete** originaalide seas leidub alliteratiivseid:

Vaadakem näiteks järgmisi paaride paarikuid:

arm und elend (tõlgitud tav. *vilets n. vaene*);

Gnad und Gunst (tõlgitud tav. *arm n. heldus*);

Fried und Freud (tõlgitud tav. *rahu n. rõõm*);

Schand und Sünd (tõlgitud mitteeufooniliste vastetega, nt. *häbi n. patt*);

Leid und Lieb (tõlgitud mitmeti, ka *mure n. rõõm*);

loss und ledig (tõlgitud *vaba n. vallalis*);

Sünd und Schuld (tõlgitud *patt n. võlg*);

Geld und Gut (tõlgitud *raha n. vili*);

Wort und Werk (tõlgitud *sõna n. tegu*) jne. jne.

Seega on täiesti mõeldav, et tõlkija otsis alliteratiivsele paarile eelistatavasti ka alliteratiivset tõlkevastet, vahel konstrueeris selle ise, vahel kasutas talle teadaolevat traditsioonilist paari, vahel ei leidnud midagi kõlaliselt sobivat.

Veel muid näiteid eesti kõnekäändudest ja püsiühenditest:

armu andma – u 10

kellegi ~ teise armust elama – ?

armuleiba sööma ~ armuleivasööja – 7 või enam

**armuadrapoiss ~ -mees (kes teistelt pidevalt abi palub) – 6
või enam**

**kassiarmastus ~ ahviarmastus (liialdatud, reservatsioonitu,
primitiivne armastus) – ?**

Mõnedes nn konsekutiivfraasides:

jookse nii, et hing armas – 17 või enam

Mõistukõnelistes vihjetes:

kokk on armunud (kui toit soolane) – 4 või enam

Traditsioonilistes hüüatustes:

oh sa armas aeg! – 9 või enam

oh sa helde ~ taevane arm! – 4 või enam

oh sina armastegija! – 7 või enam

oh sa armas taevas! – 4 või enam

sa armas Mooses! – baasis üksainus

Riimilisi naljasõnu:

Sa oled mulle armas / kui minu väike varvas ~ suhkrukoti narmas – u 10

Issand, heida armu, köster kisub karvu ~ vene papp läks marru – 7 või enam

Kõik vennaarm on lõppenud, / ilm varastega täidetud – 4 või enam

Kes küll armastuse lõi, / mõtles kits, kui heinu sõi – 4 või enam

Armas Jumal armu täis, / pajupõõsas parme täis – 2 või enam

Armastus ei anna mahti, / kisub püksinööbid lahti – 2 või enam

Armastus on tudi-ludi, / anna suud ja asi nudi – 3 või enam

Kui laube õhtu kell oli kuus, / sis armastus oli jälle uus – 2 või enam

Iroonilisi ja humoorikaid võrdlusi:

armastab nagu koer luuavart ~ kaigast – 36 või enam

armastab nagu siga musta pange – 5 või enam

armastab nagu konn vett – 2 või enam

armastab kui hambavalu – 2 või enam

armas meeste meelest kui lõpnud lammas koerte meelest – 4 või enam

vähe nagu jänesele jumalaarmu – 18 või enam

Uemas lastefolklooris:

Ma armastan sind... kividega loopida! – ligi 40

Ai! on esimene armastus (kui keegi ütleb "ai!") – u 20

Tee tööd ja näe vaeva, muidu tuleb armastus – tp internetis uputavalt

Nüüd sirvime veidi "Vanasõnaraamatut"

100 üleskirjutatuma kõnekäänu hulgas pole ühtki *arm-tüvelist*.

***Arm-tüvelised* sõnad korduvad u 130 eesti vs-tüübi tiiteltekstides.**

Wolfgang Miederi kogumikus *A Dictionary of American Proverbs* (1992) on ligi 500 kirjet, kus kordub sõna *love* + u 30 *dear* + 4 *darling*. Tuleb arvestada, et Miederi kogumikus on päris palju kirjandusliku päritoluga (sh hilisaegset) aforistikat.

Gyula Paczolay raamatusse *European Proverbs* (1997), mis sisaldab originaalkeeltes näiteid 106 Euroopa rahvastel kõige tuntuma vanasõna kohta, on sattunud üksainus armastusteemaline vanasõna – *Armastus on pime* (esineb 37 rahva allikates).

Burton Stevensoni hiigelkogumikus *The MacMillan Book of Proverbs, Maxims, and Famous Phrases* (u 2950 lk) on märksõna 'Love' jagatud järgmisteks rubriikideks:

- I. Now What Is Love?**
- II. Love: Apothegms**
- III. Love: Its Cause**
- IV. Love: Its Cure**
- V. Love: Its Power**
- VI. Love Knows No Laws**
- VII. Love: Its Loveliness**
- VIII. Love: Its Misery**
- IX: Love: Heaven or Hell?**
- X. Love Begets Love**
- XI. Love: True Love**
- XII. Love: Light Love**
- XIII. Love Is Blind**
- XIV. Old Love and New Love**
- XV. Love and Poverty**
- XVI. Love and Fear**
- XVII. Love and Hate**
- XVIII. Love and Wisdom**
- XIX. Love and Death**

Matti Kuusi ja Outi Lauhakangase rahvusvaheliselt tuntud vanasõnade andmebaasis

<http://lauhakan.home.cern.ch/lauhakan/int/cerpint.html>

annab otsisõnale 'love' 18 vastust (vs-tüüpi):

C1d, 16: An old love never grows rusty

C5e, 13: To kiss the child for love of the nurse

D3b, 12: Baghdad is not remote to a lover

D3b, 24: The hand to the nail and the heart to the beloved

(~ eesti EV 753 Kus haige, seal käsi, kus arm, seal silm)

D3c, 17: Love and a cough (smoke, an itch) cannot be hid

Stevensoni j varaseim Antiphanesel (ca 336 pKr)

Armastuse paralleelid allikais nt: köha, suits, sügelus, mingi lõhn, vaesus, kurbus, viha, joove, külm, vanadus

D3c, 20: Love is blind

Stevensonil allrühm XIII

Varaseimad Platonil > Plutarchosel, Plautusel (u 375–200 eKr)

D3c, 24c: Lovers [can] even live on a bare rock
D3c, 25: Love is mad
D3d, 23: To the place where the heart loves the feet will carry you
D3b, 29: A mother's love will bring you up from the bottom of the sea
D3c, 23: He that loves his children corrects them well
G5a, 13: Rather look over a gallon of fleas than two lovers
G5c, 21: A widow's love is like reheated potato soup
G5e, 45: Love is not a potato but a whole turnip
H5d, 10: He who sows love will reap love
K1m, 12: Love me, love my dog
K2a, 28: Money gets you anything, except for love and appetite

**Stevensoni järgi on (vähemalt kirjalikes allikates)
produktiivsed veel:**

All is fair in war and love

**Love and lordship like no fellowship ~ never keep
company ~ hate companions ~ can suffer no
equality**

Love knows no law

Stevensonil terve rühm VI mitmesugust tüpoloogiliselt
hajusat ainet

**Love as if you would one day hate, and hate as if
you would one day love**

TÄNAN TEID!